

Folkhälsomyndigheten

Miljö- och energidepartementet

Handläggare
Elin Westin

Vårt ärendenummer
2510-2015-1.1.3

Ert ärendenummer
M2015/1539/S

Datum
2015-10-06

Sida
1 (4)

Folkhälsomyndighetens remissyttrande över betänkandet Vägar till ett effektivare miljöarbete (SOU 2015:43)

Folkhälsomyndigheten har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter angående rubricerade remiss.

Sammanfattning

- Folkhälsomyndigheten anser att en översyn av arbetet med miljöbalken och med miljömålen borde ha omfattat alla myndigheter som arbetar inom dessa områden och inte bara de som ligger under Miljö- och energidepartementet.
- Vidare vill Folkhälsomyndigheten betona vikten av att en sådan genomgång inkluderar både miljö och på miljös påverkan på människors hälsa, eftersom både miljöbalken och miljömålen omfattar båda dessa områden.
- Folkhälsomyndigheten anser även att det hade varit givande om man i översynen också tittat på hur arbetet med miljömålen och miljöbalken förhåller sig till varandra, för att se om det finns förbättringsmöjligheter och synergier där.
- Folkhälsomyndigheten instämmer i förslaget om att ta bort uppgiften att ”verka för” i miljömålsmyndigheternas instruktioner.
- Folkhälsomyndigheten instämmer i förslaget om att införa en skrivning om att verksamheten ska främja en hållbar utveckling och bidra till att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen i myndighetsförordningen.
- Folkhälsomyndigheten är tveksamma till förslaget om att ta bort ansvaret för fördjupad utvärdering från Naturvårdsverket och istället ge Formas uppgiften att genomföra en samhällsövergripande utvärdering av effekterna av miljöarbetet för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen.
- Folkhälsomyndigheten har inga synpunkter på förslagen om att inomstatliga bidrag mellan till exempel Naturvårdsverket och länsstyrelserna i stället ska tilldelas respektive länsstyrelse i form av direkta anslag/anslagsposter. Myndigheten har heller inga synpunkter på att sådana uppgifter som Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Kemikalieinspektionen, Strålsäkerhetsmyndigheten, SMHI, Formas har i dag och som innebär att betala ut beloppsbestämda statsbidrag till olika mottagare bör övergå till Kammarkollegiet.

- Folkhälsomyndigheten avstyrker i detta skede förslaget om att inrätta en ny myndighet med huvuduppgift att bevilja tillstånd enligt kapitlen 9, 11, 13–15 i miljöbalken samt bedriva tillsyn och svara för tillsynsvägledning till kommunerna inom dessa områden.
- Folkhälsomyndigheten avstyrker förslaget om att ta bort möjligheterna för Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Kammarkollegiet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och länsstyrelserna att föra talan i målet för att tillvarata miljöintressen och andra allmänna intressen.
- Folkhälsomyndigheten instämmer i förslaget om att avveckla vattenmyndigheterna och flytta deras verksamhet till Havs- och vattenmyndigheten.
- Folkhälsomyndigheten instämmer i förslaget om att ge Formas i uppgift att vetenskapligt utvärdera tillämpad och ny forskning inom miljöområdet för att öka tillgängligheten till miljöforskningens resultat, men vill betona att detta bör omfatta såväl forskning på miljö som miljöns påverkan på människors hälsa.
- Folkhälsomyndigheten har ingen synpunkt på tid för ikraftträdande av dessa förslag och instämmer i förslaget om att Ekonomistyrningsverket och Statskontoret borde få uppdrag att följa och utvärdera de förändringar som förslagen leder till.

Generellt

Folkhälsomyndigheten anser att en översyn av arbetet med miljöbalken och med miljömålen är något positivt, men att en sådan översyn borde ha omfattat alla myndigheter som arbetar inom dessa områden för att kunna ge ett bra resultat. En stor del av miljöarbetet sker utanför myndigheterna under Miljö- och energidepartementet och att föreslå förändringar i arbetet med miljöbalken och miljömålen efter att bara tittat på dem blir ofullständigt.

Vidare vill Folkhälsomyndigheten betona vikten av att en sådan genomgång inkluderar både miljö och på miljöns påverkan på människors hälsa, eftersom både miljöbalken och miljömålen omfattar båda dessa områden.

Folkhälsomyndigheten anser även att det hade varit givande om man i översynen också tittat på hur arbetet med miljömålen och miljöbalken förhåller sig till varandra, för att se om det finns förbättringsmöjligheter och synergier där.

Miljömålen i myndighetsstyrningen

Folkhälsomyndigheten instämmer i utredningens förslag att ta bort uppgiften att ”verka för” i miljömålsmyndigheternas instruktioner. I enlighet med utredningen anser Folkhälsomyndigheten att mer verksamhetsorienterade instruktioner för att nå generations- och miljö kvalitetsmålen skulle vara effektivare och tydligare, i synnerhet för de myndigheter som inte uttryckligen arbetar med miljöfrågor och som inte heller rapporterar direkt under Miljö- och energidepartementet. Mer specificerade instruktioner skulle också vara lättare att följa upp. För Folkhälsomyndighetens egen instruktion skulle miljö kvalitetsmålen med fördel kunna knytas till det folkhälsopolitiska målet och därmed få större genomslag i verksamheten.

Folkhälsomyndigheten instämmer även i förslaget om att införa en skrivning om att verksamheten ska främja en hållbar utveckling och bidra till att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen i myndighetsförordningen.

Om uppföljning, utvärdering och resultatredovisning inom miljömålssystemet

Folkhälsomyndigheten är tveksamma till utredningens förslag om att ta bort ansvaret för fördjudad utvärdering från Naturvårdsverket och istället ge Formas uppgiften att genomföra en

samhällsövergripande utvärdering av effekterna av miljöarbetet för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen. Uppdraget att leverera en fördjupad utvärdering av miljömålen är komplext och kan säkerligen förbättras, men det är inte säkert att resultatet blir bättre för att man ger det till en annan aktör. Folkhälsomyndigheten förstår dock tanken med att flytta utvärderingen av insatser till en aktör som inte själv är part i många av insatserna, möjligen skulle dock t.ex. Statskontoret i sådana fall vara lämpligare.

Ska ansvaret för fördjupad utvärdering flyttas från Naturvårdsverket är det väldigt viktigt att den nya aktören fortsätter att ta tillvara den organisation och den kompetens som Naturvårdsverket har byggt upp under åren, med bl.a. arbets- och samverkansgrupper med representanter för både miljömålsmyndigheterna men även för civilsamhället och näringslivet. Dessa grupper har bl.a. bidragit till att uppföljningen har blivit bredare förankrad, att ny input kunnat fås och att nya kontaktytor skapats.

Folkhälsomyndigheten ser även att det är viktigt att den årliga uppföljning som ska kvarstå hos Naturvårdsverket fortsätter att titta på både måluppfyllnad och orsaker till/faktorer som påverkar måluppfyllnad.

Regeringens myndighetsstyrning – finansiell styrning i flera led

Folkhälsomyndigheten har inga synpunkter på förslagen om att inomstatliga bidrag mellan till exempel Naturvårdsverket och länsstyrelserna i stället ska tilldelas respektive länsstyrelse i form av direkta anslag/anslagsposter. Myndigheten har heller inga synpunkter på att sådana uppgifter som Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Kemikalieinspektionen, Strålsäkerhetsmyndigheten, SMHI, Formas har i dag och som innebär att betala ut beloppsbestämda statsbidrag till olika mottagare övergår till Kammarkollegiet.

En ny myndighet för tillståndsprovning, tillsyn och tillsynsvägledning

Folkhälsomyndigheten avstyrker i detta skede förslaget om att inrätta en ny myndighet med huvuduppgift att bevilja tillstånd enligt kapitlen 9, 11 och 13–15 i miljöbalken samt bedriva tillsyn och svara för tillsynsvägledning till kommunerna inom dessa områden. Förslaget känns i detta läge inte tillräckligt utrett och det är inte heller tydligt att det skulle lösa bristerna i likvärdig tillsyn. De förändringar som enligt utredningen är tänkta att ske i ett andra steg måste definitivt också utredas mer om de ska genomföras, t.ex. förslaget om förstatligandet av all miljöbalkstillsyn eller flyttandet av all tillsynsvägledning på området till den nya myndigheten.

När det gäller tillsynsvägledningen så anser Folkhälsomyndigheten att Tillsyns- och föreskriftsrådet varit en bra arena för att diskutera dessa frågor och att detta råd bör finnas kvar. Rådet består både av myndigheter under Miljö- och energidepartementet och andra myndigheter, så behovet av avstämning kommer inte att försvinna. Folkhälsomyndigheten anser även att en eventuell ny myndighet som hanterar tillstånd och tillsyn enligt miljöbalken inte även borde ha ansvar för tillsynsvägledning, som t.ex. framtagande av allmänna råd, kunskapsunderlag osv, utan att tillsynsvägledningen likt normeringen bör ligga kvar på de myndigheter där den finns idag. Detta gäller dock inte tillsynsvägledning av typen verkställighetsföreskrifter.

Folkhälsomyndigheten avstyrker förslaget om att ta bort möjligheterna för Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Kammarkollegiet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och länsstyrelserna att föra talan i målet för att tillvarata miljöintressen och andra

allmänna intressen. Denna möjlighet är ett viktigt verktyg för att värna miljöintressen för dessa myndigheter och bör inte försvinna.

Vattenförvaltning av kvaliteten på vattenmiljön

Folkhälsomyndigheten instämmer i förslaget om att avveckla vattenmyndigheterna och flytta deras verksamhet till Havs- och vattenmyndigheten. Folkhälsomyndighetens (tidigare Smittskyddsinstitutets) erfarenhet i arbetet med badvattendirektivet är att vattenmyndigheternas ansvar och roll varit otydliga och det skulle underlätta om verksamheten istället var samlad hos Havs- och vattenmyndigheten.

Miljöforskningens tillgänglighet

Folkhälsomyndigheten instämmer i utredningens förslag om att ge Formas i uppgift att vetenskapligt utvärdera tillämpad och ny forskning inom miljöområdet för att öka tillgängligheten till miljöforskningens resultat. Folkhälsomyndigheten vill dock betona att detta bör omfatta forskning om både miljö och miljöns påverkan på människors hälsa, eftersom både miljöbalken och miljömålen omfattar båda dessa områden.

Genomförande

Folkhälsomyndigheten har ingen synpunkt på tid för ikraftträdande av dessa förslag och instämmer i förslaget om att Ekonomistyrningsverket och Statskontoret borde få uppdrag att följa och utvärdera de förändringar som förslagen leder till.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Johan Carlson. I den slutliga handläggningen har avdelningschefen Anna Bessö, avdelningschefen Karin Tegmark-Wisell, avdelningschefen Anders Tegnell och enhetschefen Agneta Falk Filipsson deltagit. Utredaren, Elin Westin har varit föredragande.

Enligt Folkhälsomyndighetens beslut

Elin Westin